

KRITIKA

Pohlep je večer, njegovi principi ne

ODER

Branislav Nušič: Žalujoča družina.

Režija Igor Vuk Torbica.

Prešernovo gledališče Kranj
in SLG Celje.

✚ Zala Dobovšek

Nušičeva Žalujoča družina (1934) je zajedljivo komična slika o ustroju (širše) družine, ki se znajde v situaciji nenadne smrti premožnega sorodnika. Smrt je tu sicer bolj postranskega pomena, skupna tarča družine postane bajna oporoka, žalovanje pa nastopa le kot privesek oziroma pot do »zmage«. V vsebini sami je drama ostra do materialistično uperjene, nemoralne družbe in nazorna v krhkosti sorodstvenih vezi. Da pa bi komedija zares oživela v vsej svoji bizarnosti in cinizmu, jo pri tem zavira njena zakoličena, »matematična« forma, ki je v času nastanka (in še nekaj časa zatem) seveda imela svoj smisel in vlogo znotraj razvoja gledališča. In če je takrat s svojo natančno psihologijo in vnaprej predpisano dinamiko že tudi uveljavljala postopke uprizarjanja, se dandanes zdi, da tovrstna forma – če je ne želimo, ne moremo ali ne smemo preoblikovati po svoje – prej zavora kot prednost.

Da ne bo pomote, uprizoritev v Prešernovem gledališču Kranj ima več kot dovolj sodobnih in svežih posegov v to Nušičevo delo: je na novo prevedeno (Aleksandra Rekar), navzoč je nižjepogovorni jezik, režira ga mlad srbski režiser Igor Vuk Torbica, hkrati pa je gledati člane obeh ansamblov (gre za koprodukcijo s SLG Celje) nedvomno svojevrstna svežina sama po sebi. Izstopajoči so predvsem Darja Reichman, Peter Musevski, Pia Zemljič in Barbara Medvešček, ki vsak po svoji metodi ujamejo duha namišljenega žalovanja, njihova komičnost je celostno utelešena in ne le papirnata. A vendar vse to uprizoritvi ne vdihne tiste prave aktualnosti, vseskozi se zdi, da se zgodba dogaja drugim, drugje, v nekem drugem času in preprosto ne nagovarja nas. Kljub temu da je uprizoritev kot taka večkrat »zafrkantska«, ironična in se mestoma požvižga na etična pričakovanja, je po drugi strani ves čas

izolirana v komuniciranju s sedanjim trenutkom in ne vnaša pričljivih indicij v realno. Obenem ima gledališko izrazne potujitvene nastavke (stilizirano skupinsko gibanje, zamrznitve in zborovsko izvajanje grimas), ki pa jih skozi dogajanje vse bolj opušča in v njih ni opaziti doslednega komentarja.

Kostumografija Jelene Proković in scenografija Branka Hojnika like odeneta v salonski, namerno premočrten slog in hladen, že skoraj konstruktivističen ambient, ki se skladata z njihovo brezosebno in karakterno trhljostjo – kot pač najboljšo sestavino za napredovanje v višji rang. Režiser jih v tej noči čakanja na naznanitev testamenta (v petični pokojnikovi vili) psihološko dosledno pretvori v malo, psihopatološko komuno brez morale, kjer vsak član (ali par) vleče v svojo smer, v svoje žepe brez kanička slabe vesti tlači srebrnino, ostaja pa Torbica (žal) tudi preveč korekten v dramatikovih napolitih situacijske komike (nepričakovanih srečevanjih, zasachenjih, manipuliranju), ki zaradi pretirane dramatičnosti in namerno nabuhlega sprenevedanja učinkujejo prej izumetničeno kot zares komično.

Žalujoča družina je povsem suvereno izvedena in igralsko usklajena, režija pa je očitno zašla v tihi kompromis z veličino dramatikove avtoritete, s čimer je predstava vsekakor izgubila precej avtorskega pečata in samosvojesti, ki je sicer pri Torbici vselej prisotna. Ne le v obliki režiserskih domislic, ampak predvsem v sporočilni neposrednosti in načelnosti. ×

Nušičeva Žalujoča družina je zajedljivo-komična slika o družini ki se sooči z nenadno smrtjo premožnega sorodnika. ✚ Jaka Babnik